

ЕРИХ КЕСТНЕР

ПИСМА ДО МЕН САМИЯ

Превод от немски: Венцеслав Константинов, 2016

chitanka.info

ПЪРВО ПИСМО

Берлин, 12 януари 1940 г.

През нощта в един бар

Многоуважаеми господин д-р Кестнер!

Надявам се да не ми се сърдите, когато утре сутринта намерите това писмо в пощенската си кутия. Макар да зная, че е необичайно, но и направо неприлично да пишеш сам до себе си, пращам Ви тези редове, за да докажа колко силно желая да проникна до Вас.

Моля Ви, не се гневете! Не хвърляйте писмото в кошчето или поне след като сте го прочели до края! Не Ви ли доставя известно удоволство, че въпреки съвместно вкусеното и изстрадано минало се обръщам към Вас дистанцирано, с учтивото „Вие“ вместо с приятелското „Ти“, което повече ми подхожда?

Познавам Вашата гордост, която смята доверието за фамилиарност. Известна ми е Вашата чувствителна душа, която вече десетилетия усърдно покривате с твърда и студена броня, и съм готов да се съобразя с това. Сдържаността с право поражда достойно поведение. Знаем, многоуважаеми господин доктор, защото неведнъж сме го изпитали. Сега обаче, когато съм обграден от шумни и засмени хора и мисля за Вас на бутилка шампанско, смятам, че със самотата не бива да се прекалява.

Разбирам и ценя Вашите основания. Обичате живота повече от хората. Срещу тази душевна нагласа, честно казано, не може да се каже нищо убедително. А вярно е и това, че човек никъде не е така сам, както в треперещите здания на големите градове.

Който Ви познава бегло, няма да допусне, че сте самотен; защото доста често Ви вижда сред жени и приятели. Тези приятели и жени наистина знаят нещата по-добре, понеже постоянно усещат как въпреки всичко им оставате чужд. Но единствено Вие можете да прецените

колко самотен сте и каква магия, изтъкана от щастие и меланхолия, Ви държи далеч от хората. Затова Ви съчувстват, но и завиждат. Дарявах Ви с усмивки. Но и с омраза. Това Ви нараняваше, но не Ви промени.

От уединението на сърцето си не можете да прогоните нито едно ръкостискане, нито удар, нито една целувка. Който не го вярва, изобщо не разбира за какво става дума; вероятно си мисли за пропитата от сълзи мирова скръб на младежите, които се крият от мъчителни преживявания като плахи деца от зъл пастрок. Но Вие, драги господине, вече не сте младеж. Не тъгувате от спомените си, не се боите от бъдещето. Имате цял куп приятели и врагове и независимо от това сте сам като първия човек! Подобно на него крачите между лъвове, пауни, хиени, гукащи гълъби и доволни магарета. И макар че сте вкусили от Дървото на познанието, не са Ви прогонили от този късен рай.

Въпреки това: Не е добре човек да е сам! И ако забранявате на другите да проникнат до Вас, позволете поне на мен от време на време да Ви доближавам. Понеже се познаваме, избирам пътят да е през пощата. Скъсайте писмото, когато пожелаете, но ми се иска да не сторите това!

С отлични почитания,
Ваш предан:

Ерих Кестнер

N.V. Отговор не е нужен.

ЗАБЕЛЕЖКА СЛЕД ПОЛУЧАВАНЕТО НА ПЪРВОТО ПИСМО

Берлин, 13 януари 1940 г.

Вкъщи

Преди малко позвъни пощальонът и донесе писмото. След като малко смутен прочетох какво съм си написал снощи, трябва да си дам право. Наистина би трябвало повече да общувам, най-вече със себе си и поне писмено!

Приятно е да получаваш писма от близък човек. А, по-дьяволите, не съм ли си близък? Или съм станал сам на себе си чужд? Понякога имам това чувство. Тогава ми

става страшно и не помага, че отивам пред огледалото в коридора и леко се покланям на себе си. „Разрешете, Кестнер“, казва човекът в огледалото. Дясното ми око се усмихва от неговата лява очна кухина. Понякога не е много просто да запазиш добър вид.

Ще трябва отново да се сприятеля със себе си. Ако не става по друг начин, да бъде поне чрез писма. В най-лошия случай ще повиша продажбата на марки в немската поща. Не бива да забравям винаги да нося със себе си плик за писма с напечатан на машина адрес. Ще бъде фатално, ако секретарката подуши, че пиша на самия себе си.

Наистина едва ли може да се отрече, че писателите са малко побъркани. Но повечето се гордеят с това и носят своята налудничавост като цвете в петлицата. Тези хора са ми противни. Човек има проклетото задължение да се владее. Колеги, на които творението е отредило така наречената артистична глава, ме изпълват със съжаление, понеже не могат да я сменят; и аз постоянно се чудя, че вместо тайно да се срамуват от натрапливите си физиономии, те суетно ги излагат на показ, сякаш бардами откриват предизвикателното си деколте.

ВТОРО ПИСМО

Берлин, 19 януари 1940 г.

В кафене на Курфюрстендам

Драги мой Кестнер!

Някога ти пишеше книги, та други хора, деца и възрастни, които не желаят да пораснат, да прочетат какво смяташ за добро или лошо, красиво или отвратително, достойно за смях или за плач. Вярваше, че от тебе има полза. Това се оказа заблуда, на която днес без болка в сърцето снизходително се усмихваш.

Твоите надежди бяха учебната такса, която трябва да плати всеки, който е смятал, че хората се стремят напред,

за да продължат нагоре. В действителност те просто не искат да стоят на едно място, понеже се страхуват от покой, а не от застой! Техният път е кръгът, а целта им — възможно най-бързо и възможно най-често да обикалят по неговата периферия. Синовете надминават бащите. Същината на тази въртележка е поставянето на рекорд. Ако на трескаво вторачените участници в карусела някой съчувствено подвикне, че пътуването им в кръг е безсмислено, те с право смятат, че той им разваля играта.

Сега знаеш, че си се заблуждавал, когато си искал нещо да подобриш. Приличал си на онзи мъж, който се опитвал да предума рибите най-сетне да излязат на брега, да се научат да ходят и да оценят живота на сушата и който — още по-лошо — ги смятал за подли и глупави, щом не се поддавали на заклинанията и проклятията му, а понеже все пак били риби, оставали във водата.

И най-малкото дете ще схване колко безразсъдно би било да проповядваш на лъвовете, леопарди и орли да хрупат растителна храна. Но да се смята, че от хората, каквито са и каквито винаги са били, може да се развие друга, по-висша порода живи същества, на тази лудост отдават наивното си сърце мъдrecи и светци.

Но стига вече! Нека и занаят се опитват да правят от рибите бодри пешеходци, от хищниците — убедени вегетарианци, а от Homo Sapiens — homo sapiens! Ти обаче още днес трябва да оттеглиш скромното си духовно участие в това трогателно начинание! Вече си на четирийсет години и жалиш за времето, което, за да си полезен и да помагаш, си пропилял безпомощно и безполезно. Обърни се и се насочи към самия себе си!

Изглежда са те прихванали дяволите, та прахосваш скъпоценното си време да обясняваш на съвременниците си, че войните са нещо лошо, че животът има по-висок смисъл от това да се гневим един на друг, да се мамим, избиваме и че нашата задача е да предадем на бъдещите поколения по-добра, по-красива, по-разумна и по-щастлива Земя! Как може да си толкова глупав и самонадеян! Само

затова ли не си остана основен учител, та да се превърнеш в такъв едва по-късно?

Прекалена надменност е да искаш да облагородиш света и хората. Квадратът няма да стане кръг, дори и да успееш да го убедиш, че кръгът е по-съвършената форма. От хилядолетия хората упорито отказват разни безкористни мечтатели да ги превръщат в ангели. Противопоставят се с всички средства. На тези създатели на херувими те отнемат имуществото, свободата и накрая живота. Е, на тебе поне ти оставиха живота.

Сократ, Кампанела, Мор и други подобни на тях са били ужасни глупци. В името на разума са блъскали главите си в стени и поради усложнени счупвания на черепа са влезли в учебниците по история. Стените, в които са се удряли, стоят непокътнати на старото си място и както преди скриват безкрайния хоризонт. Затова Кант призова да гледаме към небето и в собственото си сърце. Но и от това хората се плашат, защото имат нужда от ограничения; а който ги нарича ограничени, трябва да изрича това спокойно, а не с гняв.

„Ако искаш да промениш хората, започни със себе си!“ — гласи стара мъдрост, която обаче съобщава само началото на една истина. Ако искаш да промениш хората, не само започни със себе си, но и престани да го вършиш!

В момента няма какво повече да напиша по въпроса. Остатъкът от дните ни заслужава да бъдат изживени. Опитай се и бъди сигурен, че ще те съпровождат моите най-добри благопожелания!

Твой неразлъчен приятел:

Ерих Кестнер

П.П. Не забравяй да помолиш секретарката да набави няколко цветя и да ги сложи на писалището ти! Зная колко обичаш да гледаш към заснежените покриви над клонки люляк или лалета.

Да, а на кафявото ти сако липсва едно копче. Пъхнал си го в десния външен джоб. Нека чистачката веднага ти го зашие.

Впрочем това, че една почистваща жена е наричана „чистачка“, е много показателно! Съществителното, което изразява съдържашото се в глагола действие, очевидно е достатъчно, защото такава прислужница, въпреки женските си достойнства, е приемана само като олицетворение на дейност и всъщност на нея не гледат като на жена.

Лека нощ, момчето ми!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.